
SURVIVAL

1

1991

News

SURVIVAL HISTORIAA

VÄESTÖNSUOJELU

VAELLUSMUONAT

VUOTAKENGÄT

KURSSITIEDOTTEET

KUTSU KILLAN KEVÄTKOKOUKSEEN

SURVIVAL KILLAN SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN KEVÄTKOKOUS JÄRJESTETÄÄN LAUANTAINA 11.5.91 VIHDISSÄ , BUCKSKINNING KURSSIN LEIRISSÄ. KOKOUS ALKAA KLO 12.00.

VIIME KEVÄTKOKOUS JÄRJESTETTIIN SAMASSA PAIKASSA, AJO-OHJEITA VOI KYSYÄ MIKA KALAKOSKELTA. KATSO MIKAN OSOITETIEDOT TÄSTÄ LEHDESTÄ.

JOHTOKUNTA KOKOONTUU SAMASSA PAIKASSA TUNTIA ENNEN YLEISTÄ KOKOUSTA.

ARKTINEN HARJOITUS INARISSA 28.11.-1.12. 91

TAPAHTUMA EI OLE KURSSI VAAN TILAISUUS HARJOITELLA JA KERRATA TALVISIA TAITOJA VUOROVAIKUTUKSEN KEINAIN

OHJELMAA TOKI ON:
SUUREN RIISTAELÄIMEN KÄSITTELY/KÄYTTÖ
TALVIKALASTUSTA VERKON
TILAPÄISVÄLINEIDEN VALMISTUS
PUUTERILUMEN KÄYTTÖ MAJOITTEISIIN

SUURIMMAN OSAN AJASTA ASUMME KODASSA
HINTA TULEE OLEMAAN TUHANNEN MARKAN LUOKKAA RIIPPUEN OSALLISTUJAMÄÄRÄSTÄ

KILTALAINEN!!! ILMAISE KIINNOSTUKSESI

VASTAAN KURSSIA KOSKEVIIN KYSYMYKSIIN

MIKA KALAKOSKI

THE 3RD BUCKSKINNING RENDEZVOUS 10-12.5.91

-ERÄPERINNEKURSSI
-OHJELMAVAIHTOEHTOJA ON KAKSI
YKSI: HUOVITUS/TAONTA
KAKSI: NAHKATYÖ/SARVITYÖ

LISÄKSI KAIKILLA ON MAHDOLLISUUS AMPUA JOUSELLA, VALMISTAA TULUKSET TAI VAIKKA ASKARRELLA RAAKANAHASTA SOITTIMIA
LUOVAN MIELIKUVITUKSEN KÄYTTÖ ON KURSSILLA SALLITTU JOTEN JOS SINULLA ON OMIA IDEOITA VOIT TOTEUTTA NIITÄ.

MAJOITUS: KODASSA TAI TIIPPIISSÄ
RUOKA: PRIMITIIVISEN KEITTIÖN SUOSITUIMMAT (JA MYÖS VÄHEMMÄN SUOSITUT)
HINTA: 300 MK (SISÄLTÄÄ OHJELMAN, RUOAN, MAJOITUKSEN)

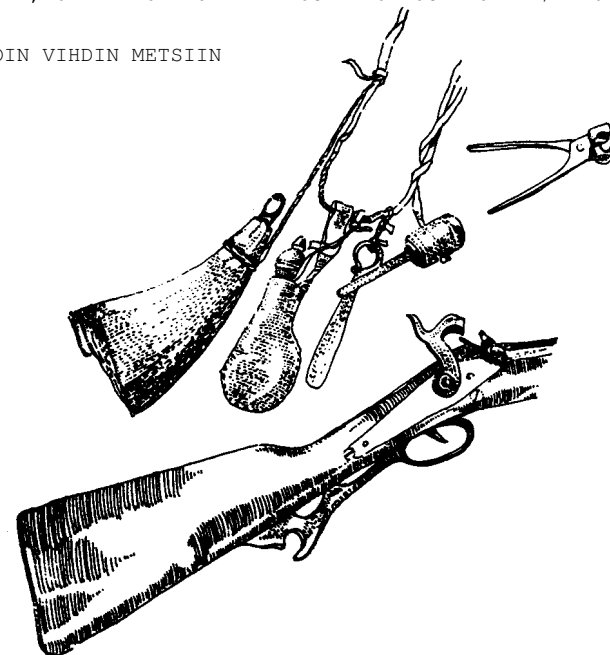
ILMOITTAUTUMINEN MAALISKUUN PUOLEENVÄLIIN MENNESSÄ
OLE VIKKELÄ SILLÄ PAIKKOJA ON RAJOITETUSTI

LÄHETÄ NIMELLÄ, OSOITTEELLA, PUHELINNUMEROLLA VARUSTETTU POSTIKORTTI/KIRJE

TERVETULOA SANKOIN JOUKOIN VIHDIIN METSIIN

Mika Kalakoski
MIKA KALAKOSKI

OS. NAAPURINTIE 3
0094.0 HELSINKI
PUH. 90/307207

Survival Killan kuuluisa
Ulkoilun Turvallisuuskurssi
19 – 28,7,1991

Länsiuudellamaalla

Kurssia johtaa tällä kertaa Pääkaupunkiseudun Partiolaisten Erä-taitotoimikunnan puh.joht. Nalle Corander. Mukana on tietysti myös veteraanit.

Kurssilla pyritään käytännössä hyödyntämään luonnonantimia ja tietoa henkiinjäämiskysymyksiin. Perehdytään mm:

- perustiedot etsinnästä ja hätämerkkien tuntemisesta.
- yöpyminen yksinkertaisissa majoitusuojissa.
- perustiedot luonnonravinnosta, sen hankinnasta ja käytöstä.
- tuntea tavallisimmat myrkkukasvit ja -sienet.
- juomaveden hankinta ja puhdistaminen.
- käyttää hätäpakkausta.
- valmistaa ruokaa alkeellisissa oloissa.
- ihmisruumiin fysiologia ja henkiinjäämispsykologia.
- ensiapu alkeellisissa oloissa.
- tilapäisvälineiden valmistus.
- erilaisten elintarvikkeiden ravintoarvot.
- kalastus ja riistankäsittely.

Kaksi ensimmäiset päivät teoria ja sen jatkeeksi viikon mittainen käytännön osuus, jolloin osa matkasta suoritetaan kanooteilla.

Vaatimukset:

- 16 vuotta täyttänyt
- hieman nälän ja vilun sietoa

Hinta;

– . . . . . (sisältää kaiken paitsi matkat kurssille)

Ilmoittautuminen ja lisää tietoja:

Soittamalla tai kirjoittamalla viimeistään 10.6.1991

kurssin johtajalle Nalle Corander, Mailatie 14 B, 01280 VANTAA,
puh 90-308 972 tai

Survival Killan puh.joht. Turkka Aaltonen, Eteläpoikkikatu 22,
28200 PORI, puh 939-336 983.

Kurssikirjeet postitetaan ilmoitusajan päätyttyä.

Survival – Henkiinjääminen

Englanninkielinen sana survival joka tarkoittaa henkiinjäämistä yhdistetään nykyään liian usein maapistoolileikkeihin. Amerikan englannissa survival sanalla on militaristinen sointi. Siviilikursseihin sopisi paremmin nimeksi outdoor safety - kurssit tai woodlore-kurssit. Tässä tiivistelmä tärkeistä tapahtumista ja vuosiluvuista survival ja woodlore rintamalla.

Koulutuksen historia

Vuosi 35000 eKr, Euroopassa on jääkausi. Jean Untinen-Auelin luoma fiktiivinen sankaritar Ayla seikkailee luolakarhujen, hevosten ja mummuttien keskellä. Aylan seikkailuissa on itua sillä hänet luonut kirjailija on perehtynyt aiheeseen osallistumalla itse erilaisille henkiinjäämiskurssille ja tutustumalla primitiiviseen teknologiaan. Tosi on, että muinaisajan ihmisen koko elämä oli tiukkaa taistelua henkiinjäämisestä, yhtä päättymätöntä kurssia kehdestä hautaan.

Vuosi 500 eKr, Kreikan voimakkain valtio on Sparta. Koska muinaisiin armeijoihin ei kuulunut erityistä huoltoaselajia, ruokaa jouduttiin joskus varastamaan. Tästä syystä sparttalaisille nuorille pidettiin eräänlaisia kotieläinten anastamiskursseja sotaretkiä varten.

Vuosi 1816 oli tärkeä käännekohta uudenglaiselle ajattelutavalle joka myöhemmin sai aikaan varsinaiset henkiinjäämiskurssit. Yllämainittuna vuonna heinäkuun toisena päivänä upposi ranskalainen parkki Medusa Afrikan rannikolla. Rantaan oli satoja merimaaleja. 150 haaksirikkoista onnistui pääsemään hylystä kyhätylle lautalle. Pian toinen laiva havaitsi lautaa ja otti sen hinaukseen. Yöllä hinausköysi katkesi, eikä toista laivaa näkynyt enää aamulla.

Vaikka lautalla oli runsaasti vettä ja ~~elintarvikkeita~~^{viiniä} puhkesi haaksirikkoisten keskuudessa paniikki .Monet hyppivät veteen ja yrittivät uida rantaan,vaikka eivät tietäneet missä se oli ja hukkuivat.Kolmen vuorokauden kuluttua ihmiset tappoivat jo toisiaan ja ihmissyönti rehoitti.Ne jotka eivät syöneet kumppaneitaan söivät omia ulosteitaan. Kun 12 vuorokautta oli kulunut onnettomuudesta eräs laiva löysi eloonjääneet joita oli enää 15.Näistä 10 kuoli heti päästyään laivaan. Jos ihmiset olisivat osanneet käyttäytyä oikein onnettomuustilanteessa olisivat useammat heistä pelastuneet.Tämä esimerkki vaikutti aikanaan suuresti sen aikaikaisiin merimiehiin ja matkustavaisiin.

Vuosi 1661,kirjailija Daniel Defoe syntyy Lontoossa teurastajan poikana.Dailielista piti tulla pappi mutta hän ajautui yhteiskunnalliseksi kirjailijaksi.Hänen pääteoksensa Robinson Crusoe ilmestyi Englannissa v. 1719 ja ajan saatossa siitä on tullut yksi ns. kuolemattomista kirjoista.Robinson Crusoen tarina perustuu 1712 skotlantilaisen merimiehen Aleksander Selkirkin elämänvaiheisiin.Selkirk jätettiin viideksi vuodeksi autiolle Juan Fernandez-saarelle Chilen rannikolla.Edelleenkin autiolle saarille sijoitetut seikkailukertomukset kiinnostavat lukijoita ja useissa näissä tarinoissa on varteenotettavia henkiinjäämisneuvoja.

Vuonna 1912 kapteeni R.Scott matkaa kohti etelänapaa.Retkikunnan kohdaloksi koituu alkava keripukki ja triikiinipitoinen jääkarhunliha. Navalle matkannut osasto menehtyy,rannikolla olevalle huoltoosastolle on käydä samoin.Lumimajoissa asuen ja hylkeitä syöden osasto pysyy hengissä 6 kk ennen kuin avustusretkikunta saapuu.Mukana oli lääkintäupseeri G.Murray Levick.Kun hän jaa armeijasta eläkkeelle hän perustaa ensimmäisen järjestön joka antaa nuorille varsinaista henkiinjäämiskoulutusta.Vuonna 1952 perustetaan Brittish Schools Exploring Society.

Mielenkiintoista on,että tämän järjestön ensimmäinen poikien "miehistämisleiri" järjestettiin vuonna 1932 Inarissa,Suomessa.Järjestö toimii edelleenkin ja se nauttii Englannissa suurta arvostusta.Joka vuosi se vie nuoret villin arktisen luonnon keskelle oppimaan henkiinjäämistekniikkaa,yhteistoimintaa,sisukkuutta ja saamaan itseluottamusta.

Vuonna 1941 perustetaan Outward Bound School.Tämäkin järjestö on englantilainen,sen vaikutus myöhäisempään henkiinjäämiskurssitoimintaan on merkittävin niin siviili- kuin sotilas sektorilla.Laivanvarustaja Lawrence Holt ja kasvatustieteilijä Kurt Hahn perustivat tämän järjestön.Kurt Hahn oli paennut natsseja Englantiin jo vuosia ennen sodan alkamista.Hän oli juutalaisten ylläpitämän Salem-koulun viimeinen rehtori.Saksalaisten sukellusvenesota riehui näinä aikana pahimmillaan.Englantilaisia kauppalaivoja torpedoitiin suuria määriä ja paljon nuoria merimiehiä menehtyi pelastusveneisiin hyisellä merellä. Outward Bound alkoi järjestää 26 päivän kurseja joilla nuoria merimiehiä alettiin kouluttaa.Heidän tuli oppia tuntemaan itsensä,saamaan luottamusta omiin voimavaroihinsa.Heidät saatettiin tilanteisiin jotka aiheuttivat fyysistä rasitusta,levottomuutta ja pakokauhua.Mutta pystyessään voittamaan nämä ennenkokemattomat tilanteet,nuoret useimmiten havaitsivat,että heillä on enemmän voimavaroja ja taitoja kuin mistä he olivat ennen voineet edes uneksia.Koulutus antoi heti tuloksia,tarpeettomat ihmishenkien menetykset vähenivät huomattavasti. Sotien jälkeen koulun maine levisi ja niitä perustettiin lähes kaikkialle englantiapuhuviin maihin.Koulujen kasvatustietoa on menestyksellisesti sovellettu nuorisoriikollisten ns. väliintulohoidossa. Suomikaan ei elä missään tyhjiössä sillä Mannerheimin Lastensuojeluliitto käynnistää tänävuonna (1989) kolmivuotisen kokeiluprojektin. Eräitä Outward Boundin hyväksi koettuja menetelmiä aiotaan ottaa tässäkin kokeilussa käyttöön.

Vuonna 1945 Hiroo Onoda, japanilainen aliluutnantti aloittaa Filippiineille kuuluvalla Lubangin saarella sissisodan. Onoda joutuu eristyksiin muista joukoista eikä saa tietää Japanin antautumisesta. Hän jatkaa taisteluaan kolmekymmentä vuotta aina 10.3.74 asti jolloin hänet saadaan taivuteltua antautumaan. Onodaii muistelmät kertovat korutonta tarinaa henkiinjäämisestä ja kelpaavat alan oppikirjaksi tropiikin olosuhteita silmällä pitäen.

Vuonna 1947 norjalainen kansantieteilijä Thor Heyerdahl purjehtii viiden toverinsa kanssa Kon-Tiki balsalautalla yli Tyynen Valtameren. Retkikunta todistaa, että Polynesian asutus on todennäköisimmin Etelä-Amerikkalaista alkuperää. Lautta valmistettiin mukaellen vanhojakäsikirjoituksia eikä siihen käytetty metallia. Muonat olivat samanlaisia kuin muinaisten inkamerimiesten ja kalalla oli tärkeä merkitys retkikunnan ravitsemuksessa. Kansantieteellisen arvon lisäksi matkan tapahtumista saatiin ensikäden tietoa meriolosuhteissa tapahtuvasta henkiinjäämistöiminnasta.

Vuonna 1949 Wieabadenissa Länsi-Saksassa eräällä USA:n ilmavoimien upseerikerholla pidetään kokous jossa päätetään aloittaa lentäjien henkiinjäämiskoulutus. Tärkeän päätöksen tekivät kenraalimajuri Curtis E. LeMay, eversti Demetrious G. Stampados ja majuri Burton T. Miller.

Vuonna 1950 alkaa Korean sota joka päättyi kolme vuotta myöhemmin. 2700 amerikkalaista joutuu sotavangiksi he joutuvat kestämään kommunistien vankileirien kauhut, nälkää, kidutuksia, tauteja sekä aivopesua. Lähes 40% sotavangeista menehtyy. Ilmavoimien tavoin myös Yhdysvaltojen armeijassa kiinnostutaan henkiinjäämiskoulutuksesta.

Vuonna 1952 ranskalainen lääkäri Alan Bombard ylittää yksinään kumiveneellä Atlanttin. Hän selviytyy pyydystämillään kaloilla ja niistä puristamallaan nesteellä. Bombardin kokemuksista saadaan arvokasta tietoa meriolosuhteissa tapahtuvaa henkiinjäämiskoulutusta varten. Samana vuonna alkaa Yhdysvalloissa toden teolla lentäjien henkiinjäämiskoulutus, paikka on Camp Carson lähellä Steadin lentotukikohtaa Nevadassa. Nykyään koulutusta annetaan monissa paikoissa jotka sijaitsevat eri ilmastovyöhykkeillä. Lentäjiä perusteellisemmän koulutuksen saavat vain avaruusmiehet.

Vuonna 1955 Suomen Ilmavoimat hankkivat ensimmäiset suihkühävittäjät. De Havilland Vampire koneissa oli laskuvarjoon kiinnitetty hätäpakkaus. Tämän konetyypin myötä alkoi varsinainen henkiinjäämiskoulutus ilmavoimissamme. Asia oli tuttua jo Talvisodan ilmataisteluista sillä monet alasammutut lentäjät palasivat korpivaelluksen jälkeen omille linjoille. Hätäpakkauksia ei silloin tunnettu, koneessa oli kiinteä ea-pakkaus ja lentäjät varasivat oman harkintansa mukaan erilaisia tarvikkeita lentohaalarien taskuihin. Mainittakoon, että vuoden 1940 aikana otettiin pelastusliivit käyttöön ja ensimmäinen konetyyppi jossa oli pelastuslautta oli Ju-88.

Vuonna 1971 Laskuvarjojääkärikoulu aloittaa omat pelastautumisharjoituksensa. Ensimmäiset kaksi harjoitusta järjestettiin talviolosuhteissa Suomenlahden pohjukan ulkoluodoilla. Nykyään talviharjoitukset järjestetään Lapissa puurajan yläpuolella tundralla. Niissä sissit perehdytetään lumimajoitteisiin, riekon ansa-pyyntiin, talvikalastukseen ja yleensä selviytymään vaativissa talviolosuhteissa. Syksyn harjoituksessa opitaan kaikki lumettoman ajan henkiinjäämisniksit.

^{e/}
Vuonna 1972 tapahtuu Andilla lento-onnettomuus jossa uruguaylainen amatöörirugbyjoukkue, sukulaisineen ja ystävineen yhteensä 40 matkustajaa sekä viiden hengen miehistö jää vuoristoon. Monet koneessa olijoista kuolevat heti monet vammoihinsa ensimmäisten päivien aikana. 16 miestä säilyy hengissä kymmenen viikkoa kestäneessä piinassa. Säilyäkseen hengissä pelastuneiden oli pakko syödä kuolleita tovereitaan. Koneessa ei ollut hätäpakkauksia.

Vuonna 1973 elokuussa järjestetään ensimmäiset suomalaiset henkiinjäämiskurssit nuorisolle. Järjestäjänä porilainen partioryhmä josta myöhemmin eroittuu Survival Kilta ry. Kurssi kestää viikon Kullaan Joutsijärven Isonokeen saarella ja saa ansaittua huomiota lehdistössä ja radiossa.

Samana vuoden marraskuussa pääesikunta kokoaa luonnosta saatavan ravinnon asiantuntijoita kadettikoululle Santahaminaan. Syntyy päätös luonnonmuonaohjeiston laatimisesta. Maanpuolustuksen Tieteellinen Neuvottelukunta saa toimeksiannon aiheeseen liittyvästä tutkimuksesta.

Vuonna 1975 perustetaan Survival Kilta ry joka toistaiseksi maan ainoana alan järjestönä on järjestänyt henkiinjäämiskursseja. Ruotsalaiset perustavat 1982 täsmälleen saman toimintaajatuksen omaavan Killan suomalaisen esikuvan mukaan.

Vuonna 1979 Huoltokoulutuskeskus kokoaa kantahenkilökunnasta ja reserviläisasiantuntijoista koostuvan kokeiluosaston luonnonmuonaohjeiston kenttäkokeita varten. Osaston miehet alkavat kutsua itseään muonastajiksi. Kokeita järjestetään talvi- ja kesäolosuhteissa sekä sisämaassa että saaristossa.

MATINEn muonitusjaoston tutkimus luonnonmuonista valmistuu vuoden lopulla.

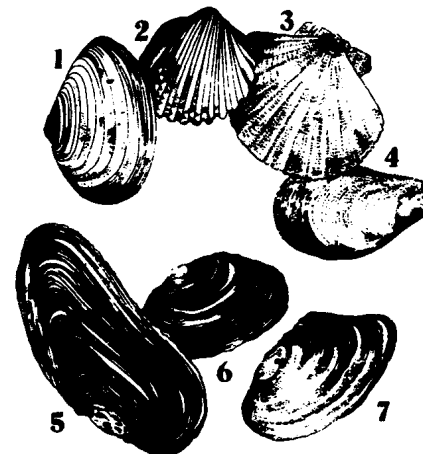
Vuonna 1983 Ruotsin armeijaan perustetaan henkiinjäämistyöryhmä johon kuuluu 12 jäsentä eripuolustushaaroista sekä lääkäreitä. Tarkoituksena on seurata alan kehtystä ja soveltaa sitä kaikkeen sotilaalliseen toimintaan. Vilkas kurssitoiminta alkaa ja eräät työryhmän jäsenet tuottavat 1988 Överlevnad-nimisen oppikirjan. Verrattuna alan muihin teoksiin ruotsalaisilla on nyt käytössä paras mahdollinen oppikirja, jota täydentää sikäläiseen Laskuvarjojääkärikouluun keskitetty tehokas koulutus.

Vuonna 1985 Huollon ohjesääntötoimikunta saa luonnonmuonaohjeen (LUMO) valmiiksi ja Pääesikunnan Huoltopäällikkö vahvistaa sen käyttöön otettavaksi 28.3.85.

RUL järjestää ensimmäisen oman henkiinjäämiskurssinsa Padasjoella Panssariprikaatin leirialueella.

Vuonna 1986 RUL järjestää toiset henkiinjäämiskurssinsa Padasjoella.

Vuonna 1986 Survival Kilta ry järjestää 20. henkiinjäämiskurssinsa ja on edelleenkin ainoa suomalainen siviilisektorilla kursseja järjestävä yhteisö.

SUOLAINEN VESI

1. hieta-
2. sydän-
3. kampa-
4. sinisimpukka

MAKEA VESI

© Matti Artko

5. jokihelmi-
6. joki-
7. järvisimpukka

SUOMEN VÄESTÖNSUOJELUJÄRJESTÖ

18.10.1989

Pääsihteeri Martti Putkiranta

Julkaistaan Survival Newsissä

kirjoittajan luvalla

VÄESTÖNSUOJELUSTA

**Alustus nuorten väestön-
suojaletapahtumassa
Porissa**

TURVALLISUUDESTA

Jokaisen valtion velvollisuutena on huolehtia kansalaistensa turvallisuudesta niin hyvin kuin mahdollista. Turvallisuuden vaikuttavia järjestelmiä ja toimenpiteitä on monia. Meillä turvallisuuspolitiikka on valtiollisella tasolla totuttu jakamaan

- ulkopolitiikkaan ja
- maanpuolustukseen.

Ulkopolitiikka asetetaan ensisijaiseksi, mutta todetaan samalla, että ilman uskottavaa maanpuolustusta ei ulkopolitiikalla ole edellytyksiä saavuttaa turvallisuuspoliittisia tavoitteita.

Maanpuolustus jaetaan useisiin osa-alueisiin, joita ovat mm.

- sotilaallinen maanpuolustus,
- taloudellinen maanpuolustus,
- väestönsuojelu ja
- muut toimenpiteet: maanpuolustustiedotus, hallinto ja lainsäädäntö, yleinen järjestys ja turvallisuus, lääkintähuolto ja viestitoiminta.

MITÄ VÄESTÖNSUOJELU ON?

Väestönsuojelu otettiin käsitteenä käyttöön 1930-luvun puolivälissä. Ensimmäinen laki väestönsuojelusta säädettiin v. 1930 aivan talvisodan kynnyksellä. Tätä ennen oli väes-

tönsuojelua harjoitettu kansalaisten vapaaehtoisena toimintana jo yli 10 vuotta.

Nykyinen väestönsuojelulaki on vuodelta 1958. Se määrää väestönsuojelun tarkoituksen, vastuuyhteisöt, valmistelut ja toimeenpanon.

Väestönsuojelun kansainvälinen asema vahvistettiin v. 1977 Geneven sopimuksen lisäpöytäkirjalla. Jo tätä ennen oli 1940-luvun lopulla tehty ns. neljäs Geneven sopimus siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana.

Kansainvälisen sopimuksen mukaan "väestönsuojelu on humanitaaristen tehtävien suorittamista, joiden tarkoituksena on siviiliväestön suojaaminen vihollisuuksien ja onnettomuuksien vaaroja vastaan ja sen auttamista selviytymään niiden välittömiltä vaikutuksilta sekä välttämättömien edellytysten luomista eloonjäämiselle".

Geneven I lisäpöytäkirjan mukaan väestönsuojelun tehtäviä ovat

- hälytystoiminta,
- evakuointi,
- rakenteellinen suojeleminen (väestönsuojat) ,
- pelastustoiminta,
- lääkintähuolto, mukaan lukien ensiapu ja hengellinen huolto),
- sammutustoiminta,
- vaarallisten alueiden tiedustelu ja merkitseminen,
- puhdistustoiminta ja vastaavat suojeletoimenpiteet,
- tilapäismajoituksen järjestäminen ja tarvikkeiden jakelu,
- osallistuminen hätätilanteessa järjestyksen palauttamiseen ja ylläpitämiseen tuhoalueella,
- välttämättömien julkisten palvelujen kiireinen kuntoon saattaminen,
- pimennystoimenpiteiden hoito,
- surmansa saaneista huolehtiminen,
- avustaminen elintärkeiden kohteiden säilyttämiseksi, sekä

- em. tehtävien edellyttämät lisätoimenpiteet kuten suunnittelu ja organisointi.

Väestönsuojelun organisaatioon kuuluvat tulee ilmaista sovituin kansainvälisin tunnuksin. Meillä väestönsuojelu on siviilitoimintaa eivätkä väestönsuojeluorganisaatioon kuuluvat kannan asetta.

LAKISÄÄTEISET VELVOITTEET

Väestönsuojelulain mukaan väestönsuojelu on niin valmisteltava, että se on tarvittaessa viipymättä toimeenpantavissa.

Jotta väestönsuojelulain perusteella voidaan ryhtyä toimintaan, tulee valtioneuvoston tehdä asiasta päätös. Lain 32 § sanoo, että "milloin maa tai osa siitä on valtakunnan puolustamista varten julistettu sotatilaan tai maata uhkaa sodan vaara tahi muutoin on välttämätöntä saattaa väestönsuojelu viipymättä tehostettuun toimintaan tai valmiustilaan, valtioneuvosto voi määrätä: että..."

Nämä määräykset voivat kohdistua mm.

- velvollisuuteen osallistua väestönsuojelutehtäviin (16 - 64 vuotiaat),
- väestön siirtoihin,
- oleskelu- ja liikkumisrajoituksiin,
- suojien rakentamiseen,
- väestönsuojelussa tarvittavien tilojen, kaluston ja materiaalin käyttöönottoon,
- viranomaisten valtuuksiin, johtosuhteisiin jne.

Väestönsuojelulain perusteella voidaan siis toimintaa ryhtyä johtamaan vasta valtioneuvoston nimenomaisella päätöksellä. Päätöstilanne ei edellytä sotatilaa, sodanuhkaa tai yleensä sotilaallista toimintaa vaan perusteeksi riittää myös tilanne "muutoin on välttämätöntä".

Laki palo- ja pelastustoiminnasta antaa viranomaisille velvollisuuden ja oikeuden ryhtyä pelastus- ja suojelutoimenpiteisiin tietyn onnettomuuden estämiseksi tai sen aiheuttamien vahinkojen korjaamiseksi.

MITÄ VASTAAN SUOJATAAN - UHKAKUVA

Parlamentaarinen väestönsuojelukomitea on v. 1983 jättämässään mietinnössä soveltanut puolustusneuvoston v. 1977 suorittamaa poikkeusolojen määrittelyä hahmotellessaan uhkakuvaa väestönsuojelun perustaksi. Määrittelyssä on päädytty seuraaviin uhkatekijöihin:

- suuronnettomuus (räjähdysonnettomuus, öljyvahinko, ydinvoiman rauhanomainen käyttö, sortuma, tulva tai muu luonnontapahtuma),
- taloudellinen kriisi (vaikutukset ovat välillisiä),
- vieraiden valtioiden välinen sodan uhka tai sota (erityisesti Itämeren, Pohjois Jäämeren ja Fennoskandian alueella) ja
- aseellinen hyökkäys maattamme vastaan.

Viimeksi mainitussa tapauksessa on lähtökohdaksi otettu tavanomaisin asein tapahtuva sota. Yksittäinen, radaltaan harhautunut tai torjunnan kautta maamme ilmatilassa tai maassa räjähtänyt ydinase saattaa olla mahdollinen. Tuho on kuitenkin rajallinen, vaikka osumapisteessä väestönsuojelunkin mahdollisuudet ovat rajalliset.

Ydinaseiden käytön seurauksena saattaa syntyä radioaktiivisia saastepilviä, jotka voivat tuulen mukana levitä myös maahamme. Merkittäviä saastepilviä syntyy vain pintaräjähdyksistä tai matalista ilmaräjähdyksistä, kun aktivoitunut maapöly nousee räjähdyspilveksi. Tällaisia saastepilviä vastaan tulee kyetä koko väestö suojaamaan. Suojien tulee myös olla sellaisia, että useinkin vuorokauden oleskelu niissä on mahdollista. Myös normaaliajan ydinvoimalaitosonnettomuuksissa voi syntyä radioaktiivisia laskeumia. On myös kyettävä havaitsemaan bakteriologisten ja mikrobiologisten

aseiden käyttö ja tarvittaessa näiltä suojautumaan (ohjeet, valvonta, rokotukset, hoito). Samoin on oltava valmius kemiallisten myrkkyjen ja taisteluaineiden sekä kaasujen varalta.

JOHTOSUHTEET

Väestönsuojelulain mukaan väestönsuojelun valtakunnallinen johto kuuluu sisäasiainministeriölle. Se johtaa myös palo- ja pelastustointia sekä poliisia. Ministeriössä on pelastusosasto, jonka tehtäviin palo- ja pelastustoimi sekä väestönsuojelu kuuluvat.

Alueatasolla johtamisesta vastaa läänihallitus, jossa on pelastustoimisto. Pelastustarkastajan johtamalle toimistolle kuuluvat väestönsuojelulain lisäksi myös palo- ja pelastustoimi. Kun väestönsuojelu määrätään toimintaan, muodostetaan läänihallitukseen maaherran johtama johtoryhmä, jossa on edustettuna eri hallintohaarojen edustajat.

Paikallistasolla väestönsuojelusta huolehtii kunta.

Valtioneuvosto teki v. 1973 päätöksen, jonka mukaan väestönsuojelu rakentuu niin laajasti kuin mahdollista normaaliajan hallinnolle ja kaikkien viranomaisten tulee kaikissa toiminoissaan ottaa huomioon väestönsuojelun vaatimukset. Tämä päätös on valtionhallinnossa mennyt läpi tyydyttävästi, mutta kunnallishallinnossa se on vielä osin toteuttamatta.

Viranomaisten (valtion ja kuntien) vastuulla olevaa väestönsuojelua sanotaan yleiseksi väestönsuojeluksi.

Omatoiminen väestönsuojelu on yhteisöjen ja kansalaisten itsensä hoitamaa suojelua.

VÄESTÖNSUOJELU - KANSALAISVASTUU

Väestönsuojelulain perusteluissa todetaan, että jokaisen kansalaisen tulee huolehtia itsensä ja omaisuutensa suoje- lusta. Lisäksi väestönsuojelua toimeenpantaessa voidaan kansalaiset velvoittaa osallistumaan väestönsuojelutehtä- viin.

Jokaista kansalaista ja perhettä koskevana väestönsuojelu- tietoina ja taitoina sekä valmiutena ovat tärkeitä mm:

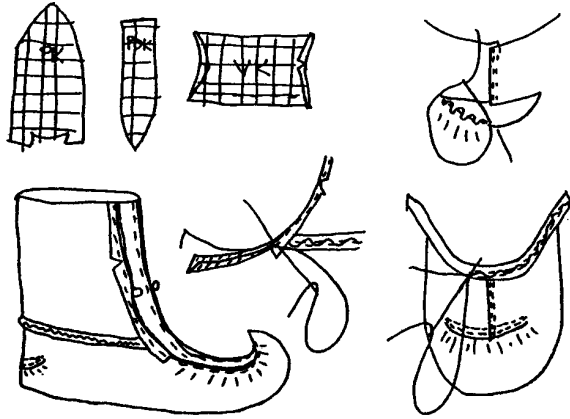
- hälytysmerkkien tunteminen,
- taito hälyttää apua,
- taito ja kyky pelastaa onnettomuuden uhriksi joutunut lähimmäinen,
- ensiavun antaminen,
- alkusammutuksen osaaminen,
- taito suojautua vaaran uhatessa ml. asuntoon suojautumi- nen,
- ensiaputarvikkeiden pitäminen kotona, autossa, veneessä jne,
- kotivarasta huolehtiminen ja
- talokohtaisen suojelujärjestelmän tunteminen.

Nämä kaikki tiedot, taidot ja varautumiset ovat aina tärkei- tä niin jokapäiväisissä pienissä onnettomuksissa kuin katastrofitilanteissakin. Onnettomuuden uhriksi joutuneen kannalta on vähemmän tärkeää se, mikä onnettomuuden on aiheuttanut. Oleellista on se, miten siitä selvitään.

Erkki "EKI" Malin

TEE ITSE SAAMELAISMALLISET ČAZEK VUOTAKENGÄT

Saamelaisten vuotakengät, intiaanien moksasiinit ja suomalaisten kurpposet ovat kaikki perusmalliltaan samanlaisia arktisia jalkineita. Pohjoisen periferian olot ja saatavilla olevat materiaalit ovat kaikkialla samanlaiset. Tässä Killan entisen puheenjohtajan ja tunnetun Lapin ystävän ohjeet kengän tekoon.

1 ruutu = 5 x 5 cm

Kengän kappaleet:

Pohjakappaleita 2 , varsikappaleita 2 , päälliskappaleita 2 .

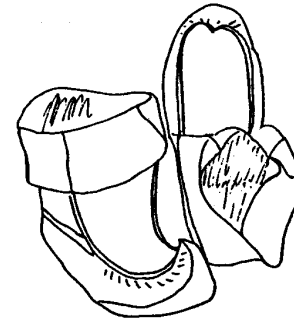
Leikkaa kappaleet kaavojen mukaan. Tärkeää on leikata päälliskappale poikkisuuntaan. Pituussuuntaan leikattuna se venyy paremmin, jolloin kengän muoto kärsii.

Ompele kantapään pystysauma. Ompele noin 1 cm:n levyinen laakasauma kahdella vierekkäisellä etupisto-ompeleella. Poimuta kantapään pohjaosa tasaisesti ja päätä poimutuslanka. Käännä poimutettua osaa 1 cm reunan alle ja ompele kantapään poikittainen sauma kaarevaan alareunaan 2 mm reunasta takaa katsottuna oikealta vasemmalle niin, että poimutus pysyy tasaisena. Palaa takaisin suoraan kulmasta kulmaan ja päätä solmulla nurjalle puolelle piiloon.

Taita varsikappaleen alareunasta oikealle n. 1 cm ja käännä pohjakappaleen päälle saman verran. Ompele etupistoin 0,5 cm päähän reunasta ohuella äimällä eli nahkaneulalla varsiosan puolelle painatus eli tukilanka. Tämän tarkoitus on tehdä sauma vedenpitäväksi.

Leikkaa varsikappaleen etureunan puoliväliin n. 2 cm halkio. Taita etureunat oikealle puolelle siten, että taite on kummassakin päässä 1 cm ja halkion kohdalla 2 cm. Aloita ompelu vasemmalta varren suun yläreunasta. Ompele samalla saumaan lenkit paulaa varten etupistoin. Kiinnitä päälliskappaleen puolelle lenkistä alkaen ompelun tueksi lankaa. Leikkaa lisäksi n. 2 cm leveä nahkakaistale ja taita se kaksinkerroin nurja puoli sisäänpäin. Tämä ns. terenahka upotetaan paulalenkistä alkaen varsiosan ja päällisosan sauman väliin siten, että niiden reunat tulevat tasoihin. Jatka ompelua etupistoin varren ja pohjan välisen laakasauman kohdalla 2-6 cm kengän koosta riippuen ja aloita pohjakappaleen poimutus vähitellen. Poimutusta lisätään kärkeen päin. Huolehdi kuitenkin ettei se kasaannu liikaa kärkeen. Muodosta poimu aina kahden etupiston jälkeen. Jos pohjanahka on liian paksua, käytä puukonkärkeä apuna ja paina sillä sivusta poimut tiiviimmiksi ompelun helpottamiseksi. Täytä kengät heinillä. Kun kengät ovat kuivuneet, vuole terävällä puukolla saumanvarat tasaisiksi päältä. Älä kuitenkaan vuole niin syvältä, että ompeleen lanka vahingoittuu, sauma vain tasoitetaan siistiksi.

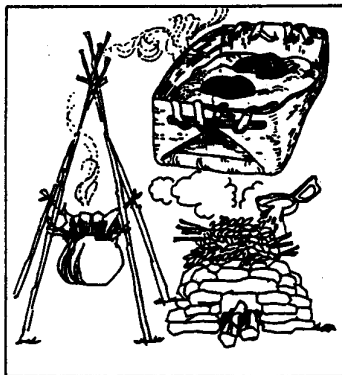
Tämän ohjeen mukaan valmistettiin vuonna 1983 Killan 10. Survival Testillä Kullaan Joutsijärvellä 10 paria vuotakenkiä. Eki Malinin opastuksella.

Retkeilijä kulkee vatsallaan

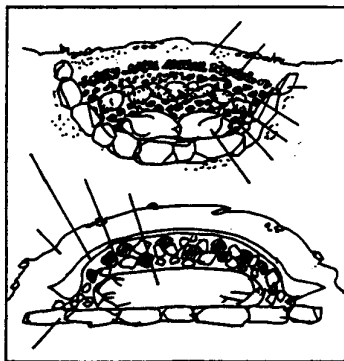
Vaelluksella ihminen kuluttaa energiaa enemmän kuin kotiaskeleissa. Talviolosuhteissa kulutus nousee 13—17 MJ koska kehon lämpötasapainon ylläpitäminen ottaa osuutensa. Kesällä vaeltajan kulutus on samaa luokkaa kuin raskasta ruumiillista työtä tekevillä eli noin 10—15 MJ. Miesten energiakulutus on 10—15 % suurempi kuin naisilla. Vaelluksilla on oikean ravitsemuksen avulla huolehdittava, että verensokeripitoisuus pysyy tasaisen korkealla. Jos se pääsee laskemaan paljoin se vaikuttaa lamaannuttavasti aivojen toimintaan ja suorituskyky laskee. Pitää siis syödä kunnolla sekä muistaa myös väliateriat.

Teksti: Turka Aaltonen
Piirroset: Martti Arkkio

Ruokavalmistusta ilman keittoastioita, puuro kypsyy tuohiropeessa kuumien kivien avulla. Samoin lihasta haudattu kypsäksi hirven pötsissä kuumien kivien lämmöllä. Syötäviä myrkyttömiä sienitä voi kypsennellä kivissä laadussa ja lämmitetyssä sieniätkäössä, jossa kypsyy myös kastja ja ohuet lihapalat.

Halkileikkauksilva rosvopastaista, kivettyyn, kuumennettuihin nuotiopötsijään haudattaan kypsennettävä ruoka, joka voi olla lihaa, kalaa tai vihanneksia ja juureksia. Itse asiassa tällainen paistokuoppa on tunnettu Suomessa jo kivikaudelta alkaen.

Perinteiset retkimuonat

Nykyaikaiset retkimuonat ovat siistejä ja nopeita valmistaa. Mainosmiehet ovat saaneet meidät uskomaan, että kaiken pitää tapahtua nopeasti ja vähällä vaivalla sekä tiskejä välttäen. Kaupunkilaistunut ihminen tuo huomaamattaan kiireet ja suorituspainet myös erämaahan, vaikka hän on lähtenyt retkeilemään juuri unohtaakseen kiireensä.

Edellä mainitut ruoat soveltuvat valmistettavaksi illalla päivän pääateriaksi. Yöymispaikalla on kuitenkin runsaasti aikaa lepoon ja palautumiseen, siinä samalla valmistuu hieman suuritseminkin ruoka.

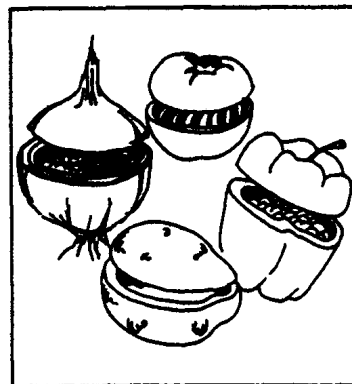
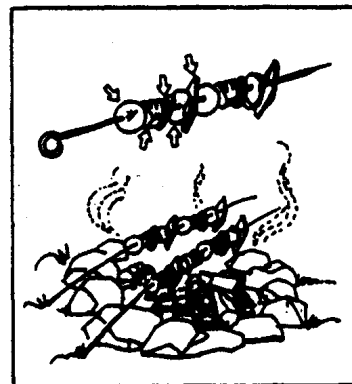
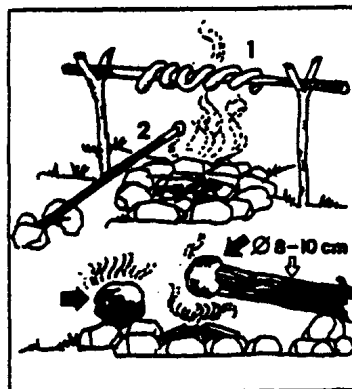
Kaikki perinteinen retkiruoka ei ole hidasta valmistaa. Hyvä esimerkki on erilaiset kukot kuten kala-, liha-, lanttu- ja perunakukot. Verileipä, tuo entisajan hylkeenpyytäjien tehorravinto, on edelleenkin mainiota vaellusmuonaa. Siitä leikatut kuutiot pehmenevät nopeasti vellissä, lihaliemessä tai keitossa.

Pemmikaani, tarunhoitojen intiaanievä, on tullut maahamme jäädäkseen. Kuutio peemmikaania sulaa nopeasti kuumen perunamuhennoksen joukkoon ja kun ruokaa sekoitetaan syntyy kädenkäänteessä oivallinen lapskoussimuunnelma.

Maustamisluksejä

Kestoeineksiin ja pakaste-kuivattuihin muoniin voi mainisto lisätä sinappia, ketsuppia, piparjuuriraastetta (putkilosta), raastejuustoa (kova Parmesanjuusto on erittäin sopivaa), meiramia, timjamia, basilikaa. Sipulia ja valkosipulia ei myöskään sovi unohtaa maustepakkauksesta.

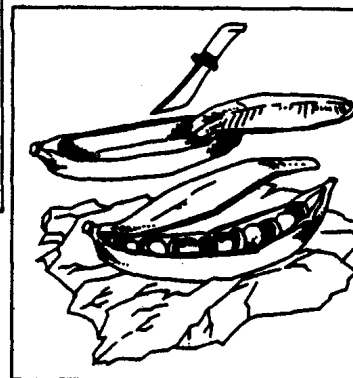
Pussikeittoihin voi lisätä meetwurstisuikeita, sinappia ja juustoraastetta. Hernekeittoisäilyke saa lisämaakua oreganosta ja valkosipulista, sikasäilykkeen sijaan hernesoppaan voi laittaa lihapiilua tai säilöttyä vihanneksia. Hyvän kasutukseen makaronille ja riisille saa pussikeitosta joka on valmistettu käyttämällä vain puolet keittoon tarkoitettua vesimäärää.

Leipää voi kypsennää nuotiolla monilla tavoilla, tikkupuilla lienee tunnetuin. Mutta taikina kypsyy myös kuuman kiven päällä tai tukin tyven päällä. Tällainen leipäkuppi käy myös lautasesta, eikä tiskauksesta tule ongelmaa. Yläkuva

Shasliik on mainio nuotioruoka pitku herkuttelua varten. Vartaaseen pannaan lihaa, sipulia, pekonia, ananasta, kuumua, leipää ja tomaattia. Kypsyy nopeasti, n. 15 min, ja maustetaan suolalla ja pippurilla.

Hilloksessa voi kypsytää suuren sipulin, perunan, tomaatin tai paprikan sisällä muna, jauhelihaa tai siskonmalkaramassaa.

Ruokaohjeita

Perunasose

n. 3,5—4 dl vettä
70 g perunasosejauhoja
2 g suolaa

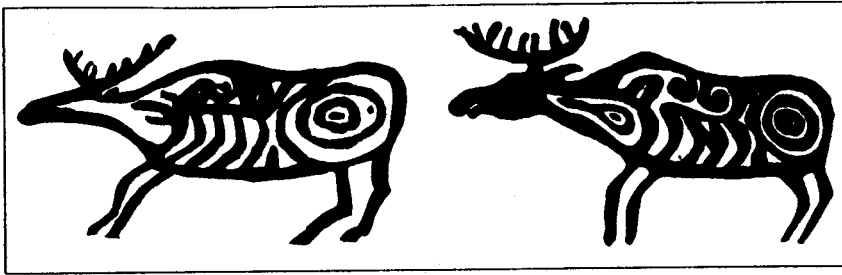
1. Kuumennetaan vesi kiehumapisteeseen.
2. Sekoitetaan perunasosejauhe kieuvan veden joukkoon, jonka jälkeen seos saa turvota 10 min. Maustetaan suolalla ja voilla (jos mahdollista).

Sianlihastike

200 g siankylkä
15 g kastikejauhoja
2 dl vettä
0,1 g valkopippuria
3 g suolaa
2 g kuivattua sipulia

1. Kuutioitu sianliha ruskistetaan pannulla kypsäksi.
2. Kattilassa valmistetaan ruskea kastike vispaamalla kastikejauhe kieuvan veden joukkoon.
3. Lisätään ruskistettu sianliha kastikkeeseen joukkoon pannun huuhteluveden kera ja annetaan kiehua 5 min. Maustetaan suolalla ja valkopippurilla. (Kuivattu sipuli laitetaan kieuvan kastikeveden joukkoon.)

Hilloksessa kypsyy myös banaanin sisälle kätetyt suklaapalat, vaahdokarkit ja säilötty kirsikka. Mainio järkiruoka makeannälkäisille.

Rieska Trangian pannulla

1 dl hiivaleipäjauhoja
1 dl grahamjauhoja
1 dl kaurahiutaleita
1/4 dl maitojauhetta
3 g suolaa
n. 5 g voita

1. Sekoita jauhot, suurimot, maitojauhe, vesi ja suola taikinaksi.
2. Muotoile jauhotetuilla käsillä pannunkokoisia ja n. 0,5 cm paksuja rieskoja. Paista ne voissa trangian pannulla molemmin puolin (kääntelette pala pohjaan).

Poronkärästys I

100 g siansivua
200 g poronlihaa
1/4 dl vettä
3 g suolaa
0,1 g valkopippuria

1. Leikkaa siansivu ohuiksi viipaleiksi.
2. Leikkaa jäinen poronliha poikisyyhin hyvin ohuiksi lastuiksi ja pieniksi viipaleiksi.
3. Kärästä sianlihaa pannussa kevyesti, lisää jäänyt leikattu poronliha ja anna niiden sulaa ja kiehua sianlihan joukossa.
4. Lisää tilkka vettä ja mausta ruoka suolalla ja pippurilla. Tarjoile perunamuhennoksen kera.

Poronkärästys II

Laita trangian kattilaan vähän vettä. Veistele rasvaisesta poronlihasta viipaleet kiehuvaan veteen. Kun vesi on kiehumut kuiviin, lisää runsaasti voita ja vähän suolaa. Ellei perunamuhennosta ole, syödään suoraan kattilasta leivän kera.

Porolihakeitto ja mykyt

5 dl vettä
200 g lihaa
2 g kuivattua sipulia
3 g suolaa
2 dl vettä
3 rkl vehnäjäuhoja
1 muna = 1 tl munajauhetta
1/2 pussia perunamuhennosjauhetta

1. Liha pannaan lämpimään veteen kiehumaan. Harmaa veri-vahto kuoritaan pois.
2. Lisätään mausteet, lihat saavat kiehua hiljaisella tulella n. 1 h. Nestettä lisätään tarvittaessa.
3. Valmistetaan mykytaikina sekoittamalla neste/vesi ja vehnäjäuhot perunasosejauhoihin munan (tai munajauhon) kera. Maustetaan suolalla ja valkopippurilla.
4. Muodosta lusikalla tasaisia samankokoisia mykyjä, jotka pudotetaan kiehuvan liemen joukkoon. Kun kaikki mykykokka-reet ovat nousseet keiton pinnalle on ruoka valmista.

Lihamurekkeen voi
mainiosti kypsytää
nuotiolla foton sisällä.